

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**БІОЛОГО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра технології виробництва продукції птахівництва та свинарства**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕКОНОМІКА ТА МЕНЕДЖМЕНТ ПІДПРИЄМСТВ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	20 Аграрні науки та продовольство
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	204 Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Біолого-технологічний

Біла Церква
2022

Робоча програма з навчальної дисципліни «Економіка та менеджмент підприємств» для здобувачів вищої освіти біолого-технологічного факультету за спеціальністю 204 «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва», бакалаврський рівень вищої освіти / Укладачі: Машкін Ю.О., Каркач П.М., Засуха Ю.В., Фесенко В.Ф., Кузьменко П.І., Бількевич В.В. – Біла Церква: БНАУ, 2022. – 19 с.

Розробники: Машкін Ю.О., доцент, канд. с.-г. наук;
Каркач П.М., доцент, канд. біол. наук;
Засуха Ю.В., професор, д-р с.-г. наук;
Фесенко В.Ф. доцент, канд. с.-г. наук;
Кузьменко П.І., доцент, канд. с.-г. наук;
Бількевич В.В., доцент, канд. с.-г.

Гарант ОП, професор

Р.В. Ставецька

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри технології виробництва продукції птахівництва та свинарства
(Протокол № 4 від 29 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри технології виробництва продукції птахівництва та свинарства, доцент

П.М.Каркач

Схвалено науково-методичною комісією біолого-технологічного факультету
(Протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.)

Голова науково-методичної комісії, професор

С. В. Мерзлов

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Економіка та менеджмент підприємства»	6
5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	6
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
6.1. Лекції	7
6.2. Практичні заняття	8
6.3. Самостійна робота	9
6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань	10
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	11
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	13
9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ	14
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	15
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	16
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	17

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2022–2023 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Економіка та менеджмент підприємства» для денної форми навчання виділено всього 90 академічних годин (3 кредити ECTS), у т.ч. аудиторних – 42 годин (лекції – 14, практичні заняття – 28), самостійна робота студентів – 48 години.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	Галузь знань: 20 «Аграрні науки та продовольство»	Вибіркова	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: 204 «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва»	<i>Рік підготовки:</i>	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – розрахункове		3-й	3-й
Загальна кількість академічних годин – 90 год.		<i>Семестр</i>	
		5-й	5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 2,6	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	<i>Лекції</i>	
		14 год.	4 год.
		<i>Практичні</i>	
		28 год.	6 год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		48 год.	80 год.
		Вид контролю – залік	

Метою вивчення дисципліни «Економіка та менеджмент підприємств» є формування базових знань основ механізму функціонування підприємства в сучасних вітчизняних умовах та набуття студентами практичних навичок щодо їх застосування у майбутній професії.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язкова навчальна дисципліна «Економіка та менеджмент підприємств» базується на знаннях таких дисциплін, як «Вища математика» та «Філософія» вивчених на попередніх курсах.

3. ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

3.1. Компетентності відповідно до стандарту вищої освіти зі спеціальності 204 «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва»

Згідно вимог освітньо-професійної програми «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва» здобувачі повинні набути здатності отримувати наступні компетентності:

ЗК 3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ФК 1. Здатність використовувати професійні знання в галузі виробництва і переробки продукції тваринництва для ефективного ведення бізнесу.

ФК 6. Здатність застосовувати базові знання економіки, організації та менеджменту у виробництві та переробці продукції тваринництва.

ФК 12. Здатність аналізувати господарську діяльність підприємства, вести первинний облік матеріальних цінностей, основних засобів, праці та її оплати.

3.2 . Програмні результати навчання, які забезпечує дисципліна

Програмний результат навчання відповідно до Стандарту вищої освіти спеціальності «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва»	Результати навчання з дисципліни «Економіка та менеджмент підприємств»
ПРН 1. Забезпечувати дотримання параметрів та контролювати технологічні процеси з виробництва і переробки продукції тваринництва.	РН 1.1. Знати основні економічні параметри з виробництва та переробки продукції тваринництва. РН 1.2. Вміти організовувати дотримання та контроль технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва.
ПРН 3. Виконувати функціональні обов'язки, нівелюючи вплив різних чинників та виробничих ситуацій.	РН 3.1. Знати функціональні обов'язки посадових осіб та робочого персоналу конкретного підприємства. РН 3.2. Забезпечувати виконання функціональних

	обов'язків, нівелюючи вплив економічних чинників та виробничих ситуацій.
ПРН 4. Організувати спільну діяльність робочого колективу.	РН 4.1. Вміти організувати спільну діяльність робочого колективу використовуючи різні функції менеджменту.
ПРН 12. Застосовувати закони економіки, організації та менеджменту у виробництві та переробці продукції тваринництва.	РН 12.1. Знати основні економічні, організаційні та закони менеджменту у виробництві та переробці продукції тваринництва. РН 12.2. Вміти застосовувати основні економічні, організаційні та закони менеджменту у виробництві та переробці продукції тваринництва.
ПРН 18. Здійснювати первинний облік матеріальних цінностей, основних засобів, праці та її оплати.	РН 18.1. Вміти проводити первинний облік матеріальних цінностей, основних засобів, праці та її оплати з економічної точки зору. РН 18.2. Знати основні методи розрахунку амортизаційних витрат основних засобів виробництва.
ПРН 20. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.	РН 20.1 Вміти застосовувати європейські та національні стандарти і практики в галузі виробництва і переробки тваринницької продукції.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економіка та менеджмент підприємства»

Змістовий модуль 1. Підприємство як основна ланка ринкової економіки

Тема 1.1. Теорії підприємств і основи підприємництва. Види підприємств, їх організаційно-правові форми.

Тема 1.2. Зовнішнє середовище господарювання підприємства. Економічні засади функціонування підприємств АПК.

Тема 1.3. Ресурси підприємства та ефективність їх використання. Витрати і собівартість продукції підприємств.

Тема 1.4. Розвиток підприємства: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація

Змістовий модуль 2. Організація як об'єкт управління. Основні поняття менеджменту підприємства.

Тема 2.1. Структура управління підприємством. Процес і методи управління підприємством.

Тема 2.2. Сутність, завдання та функції менеджменту. Організаційна ефективність – способи та критерії визначення

Тема 2.3. Результативність та ефективність системи менеджменту

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р		л	п	с.р
Змістовний модуль 1. Підприємство як основна ланка ринкової економіки								
Тема 1.1	12	2	4	6	16	2	-	10
Тема 1.2	12	2	4	6	14	-	2	10
Тема 1.3	12	2	4	6	16	-	2	10
Тема 1.4	10	2	4	4	14	-		10
Разом за модуль 1	46	8	16	22	46	2	4	40
Змістовний модуль 2 . Ресурси, виробничі витрати і результати діяльності підприємств								
Тема 2.1	12	2	4	6	16	2	-	10
Тема 2.2	10	2	2	6	14	-	2	10
Тема 2.3	12	2	4	6	16	-	-	10
Тема 2.4	10	-	2	8	14	-	-	10
Разом за модуль 2	44	6	12	26	44	2	2	40
Всього годин	90	14	28	48	90	4	6	80

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, ср – самостійна робота студентів.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
Змістовний модуль 1. Підприємство як основна ланка ринкової економіки. Ресурси, виробничі витрати і результати діяльності підприємств	
1.1. Теорії підприємств і основи підприємництва. Види підприємств, їх організаційно-правові форми. Ринкова економіка та місце в ній підприємства. Підприємство як відкрита система. Економічна модель підприємства. Інфраструктура ринку і система інститутів. Загальні принципи та етичні норми поведінки суб'єктів господарювання на ринку. Підприємницька діяльність як основна сучасна форма господарювання. Принципи здійснення, форми, типи й моделі підприємницької діяльності. Правове забезпечення підприємництва. Франчайзинг як особлива форма організацій бізнесу. Виробнича та посередницька діяльність. Формування підприємницького середовища. Активізація підприємницької діяльності в Україні.	2

<p>1.2. Зовнішнє середовище господарювання підприємства. Економічні засади функціонування підприємств АПК. Поняття підприємства як організаційно відокремленої та економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери. Місія й різноманітні цілі підприємства. Головні напрямки діяльності підприємства. Юридичні акти, що є законодавчою базою функціонування підприємства (організації). Господарський кодекс України, його основні положення. Статут підприємства (організації). Інші правові документи, що регулюють окремі напрямки діяльності підприємства (організації). Класифікація підприємств та її практичне значення. Державні та комунальні унітарні підприємства. Підприємства колективної власності. Приватні підприємства. Підприємства з іноземними інвестиціями. Господарські товариства та їх характеристика.</p>	2
<p>1.3. Ресурси підприємства та ефективність їх використання. Витрати і собівартість продукції підприємств. Виробничі та переробні підприємства та принципи їх організації в АПК. Актуальність проблеми економічного зростання підприємств в сучасних умовах АПК. Місце і роль підприємств АПК в економіці України. Форми виробничих об'єднань. Організаційні форми підприємств АПК. Типи комбінатів. Класифікація галузей АПК в найближчій перспективі.</p>	2
<p>1.4. Розвиток підприємства: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація. Поняття зовнішнього середовища підприємства. Класифікація зовнішнього середовища на макро- та мікросередовище. Зовнішнє середовище непрямого впливу та його діагностика. Політичні, правові, економічні, соціокультурні, технологічні фактори та їх аналіз. Вплив факторів на становище та діяльність підприємства, на його стратегію. Вплив зовнішніх чинників на результативність виробництва. Зовнішнє середовище безпосереднього впливу. Вплив на зовнішнє середовище. Протидія змінам у зовнішньому середовищі.</p>	2
<p>Разом за змістовий модуль 1</p>	8
<p style="text-align: center;"><i>Змістовний модуль 2. Організація як об'єкт управління. Основні поняття менеджменту підприємства.</i></p>	
<p>2.1. Структура управління підприємством. Процес і методи управління підприємством. Капітал підприємства. Матеріальні активи як сукупність виробничих фондів та іншого майна підприємства. Поділ виробничих фондів на основні й оборотні, їх роль у здійсненні процесу виробництва продукції або надання послуг. Вартісна оцінка майнового комплексу підприємства. Первісна, відновна, залишкова, ринкова й ліквідаційна вартість основних фондів. Класифікація основних фондів за ознакою функціонального призначення та участі у виробничих процесах. Видова (технологічна) структура основних фондів, фактори й тенденції динаміки на підприємствах.</p>	2
<p>2.2. Сутність, завдання та функції менеджменту. Організаційна ефективність – способи та критерії визначення. Суть, важливість і методичні підходи до оцінки загального фінансовоекономічного стану</p>	2 2

<p>підприємства. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства: мета, задачі та джерела інформації. Прибутковість і дохідність: їх сутність та різниця між ними. Види прибутку підприємства, механізм формування, джерела формування. Типова схема використання прибутку підприємства. Рівень прибутковості підприємств різних галузей економіки в Україні. Рентабельність як відносний показник ефективності діяльності підприємства. Загальна характеристика рентабельності застосовуваних ресурсів, методика її обчислення. Рентабельність певного обсягу продукції та окремих виробів. Динаміка і способи підвищення рентабельності на підприємствах різних галузей економіки України.</p>	
<p>2.3. Результативність та ефективність системи менеджменту. Стратегічний розвиток підприємств. Форми стратегічного розвитку. Ресурсне забезпечення стратегічного розвитку. Формування стратегічних бізнес-одиниць та управління ними. Диверсифікація та інтеграція у діяльності підприємств. Формування вертикально та горизонтально інтегрованих бізнес-структур. Холдингові компанії та управління ними. Спільні підприємства в системі міжнародного бізнесу: мотивація і процедура створення, механізм функціонування. Тенденції та проблеми розвитку спільних підприємств в Україні. Трансформація та реструктуризація підприємства в сучасних умовах. Реструктуризація, злиття, ліквідація як форми трансформації підприємств.</p>	2
Разом за змістовий модуль 2	6
Всього	14

6.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Підприємство як основна ланка ринкової економіки. Ресурси, виробничі витрати і результати діяльності підприємств		
1	Предмет, метод та завдання дисципліни «Економіка та менеджмент підприємства». Методологія науки. Дисципліна „Економіка та менеджмент підприємства" і її взаємозв'язок з іншими дисциплінами.	2
2	Правові основи функціонування підприємств. Складові ланки підприємств і їх взаємодія. Види й інтегральні форми підприємств. Економічні засади функціонування господарських товариств. Акціонерні товариства. Економічні засади функціонування товариства з обмеженою відповідальністю, з додатковою відповідальністю, повного і командитного товариства.	4
3	Виробнича програма підприємства. Потужність та середньорічна потужність підприємства; методика їх визначення. Обґрунтування виробничої потужності підприємства. Показники виробничої програми підприємства: незавершене виробництво; готова продукція, товарна продукція, реалізована продукція. Поняття структури	4

	продукції. Коефіцієнт товарності. Номенклатура та асортимент продукції. Коефіцієнти асортиментності, номенклатурності, ритмічності виробництва та відвантаження продукції		
4	Методика визначення ефективності технічних нововведень. Народногосподарський і внутрішньогосподарський (комерційний) економічний ефект від створення новинок і використання нововведень. Урахування чинника часу при розрахунках ефективності використання технічних нововведень. Чистий прибуток як визначальний показник економічної ефективності технічних новинок (нововведень). Особливості оцінки ефективності організаційних нововведень.	4	
	Разом за змістовий модуль 1	14	16
Змістовий модуль 2. Організація як об'єкт управління. Основні поняття менеджменту підприємства.			
5	Основні фонди (основний капітал). Поняття основних фондів, їх сутність та характеристика. Класифікація основних фондів. Забезпеченість підприємства основними фондами. Грошова оцінка основних фондів. Знос і амортизація основних фондів. Методи нарахування амортизації. Ефективність використання основних фондів.	2	
6	Витрати виробництва і собівартість. Аналіз рівня і структури собівартості продукції тваринництва. Суть собівартості продукції і характеристика її видів. Класифікація витрат. Поділ витрат на постійні і змінні, їх значення для розв'язання економічних проблем. Послідовність і методи визначення собівартості продукції. Шляхи зниження собівартості.	4	
7	Визначення ефективності сільськогосподарського виробництва. Методика визначення економічної ефективності сільськогосподарського виробництва і галузей тваринництва сільськогосподарських підприємств. Економіка виробництва продукції скотарства. Економічна ефективність виробництва молока. Економічна ефективність вирощування і відгодівлі молодняка великої рогатої худоби. Шляхи підвищення економічної ефективності скотарства.	4	
8	Економічна ефективність сільськогосподарського виробництва. Форми та показники розширеного відтворення. Відтворення та розподіл валового продукту Рентабельність виробництва. Шляхи підвищення економічної ефективності сільгоспвиробництва..	4	
	Разом за змістовий модуль 2	14	
	Всього	28	

6.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Підприємство як основна ланка ринкової економіки. Ресурси, виробничі витрати і результати діяльності підприємств		
1	Сутність понять: трудовий персонал, професія, кваліфікація. Класифікація працівників залежно від умов найму. Забезпеченість підприємства працівниками, визначення потреби у працівниках.	6
2	Сутність руху персоналу на підприємстві та показники руху. Поняття продуктивності праці. Система показників вимірювання продуктивності праці.	6
3	Трудові ресурси підприємства. Продуктивність праці. Забезпеченість аграрних підприємств трудовими ресурсами і визначення потреби у додатковій найманій праці. Сезонність використання робочої сили, її показники і фактори. Система показників продуктивності праці та їх економічний зміст.	6
4	Особливості планування виробничої програми підприємств	6
Разом за змістовий модуль 1		24
Змістовий модуль 2. Організація як об'єкт управління. Основні поняття менеджменту підприємства.		
5	Джерела капітальних вкладень у підприємствах. Формування власного капіталу у підприємствах	6
6	Визначення рівня спеціалізації і її ефективності. Методика визначення рівня і економічної ефективності спеціалізації, що склалася в тваринницьких галузях. Оборотно-капітальні фонди. Економічна суть оборотного капіталу, оборотних фондів і фондів обігу та характеристика їх складових.	6
7	Економічна ефективність використання виробничих фондів, техніки і застосування хімічних засобів у тваринництві. Матеріальні ресурси сільського господарства. Виробничі фонди як складова ресурсного потенціалу. Енергетичні ресурси, показники їх використання. Механізація і автоматизація виробництва, її показники. Ефективність використання машинно-тракторного парку.	6
8	Ефективність діяльності підприємства та оцінка його ринкової позиції. Економічний зміст прибутку підприємства. Види прибутку. Суть ефективності як економічної категорії. Види ефективності. Рентабельність виробництва. Графічний та математичний способи визначення точки беззбитковості виробництва.	6
Разом за змістовий модуль 2		22
Всього годин		48

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуальних завдань.

6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань

1. Підприємства м'ясної та молочної промисловості: економічні засади функціонування, виробництва та існування.
2. Законодавча база діяльності підприємств в Україні.
3. Розробка та реалізація стратегії діяльності підприємства .Тенденції і проблеми розвитку підприємств харчової промисловості в сучасних умовах.
4. Реструктуризація підприємств м'ясної та молочної промисловості: досвід, проблеми, ефективність.
5. Структура підприємства та чинники, що на неї впливають
6. Історичний аспект розвитку дисципліни «Економіка підприємства»
7. Особливості формування методології науки «Економіка підприємства».
8. Дисципліна «Економіка підприємства» і її взаємозв'язок з іншими дисциплінами.
9. Структура персоналу підприємств/господарств.
10. Обґрунтування оптимальної чисельності персоналу на підприємствах.
11. Управління персоналом у підприємствах харчової промисловості зарубіжних країн.
12. Практичне значення основних фондів для здійснення процесу діяльності в підприємстві.
13. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства.
14. Сучасні тенденції залучення і використання підприємствами харчової промисловості фінансових інвестицій
15. Основні підходи до економічного обґрунтування інвестиційних проектів підприємств
16. Інфляційні процеси в Україні та їх вплив на собівартість продукції, що виробляється підприємствами харчової промисловості.
17. Ефективність виробництва та основні чинники, що на неї впливають в сучасних умовах
18. Інвестиційна привабливість для підприємств України.
19. Позиковий капітал: доцільність залучення та ефективність використання.
20. Практика здійснення та ефективність реструктуризації підприємств

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) є видом поза аудиторної індивідуальної роботи студента навчально-дослідницького характеру, який використовується у процесі вивчення дисципліни, зокрема, “Економіка у тваринництві”.

Головні завдання ІНДЗ:

- 1) поглиблення та розширення теоретичних знань з певного напрямку підготовки чи окремої дисципліни;

- 2) оволодіння методикою самостійних наукових досліджень з окремої дисципліни;
- 3) розвиток умінь і навичок безперервної фахової освіти;
- 4) формування наукової культури написання тексту з викладом результатів дослідження, засвоєння етичних норм використання джерел інформації та посилань на них;
- 5) оволодіння правилами привселюдного захисту результатів власного наукового дослідження, коректного використання системи доказів у публічній науковій дискусії.

Структура ІНДЗ включає такі компоненти: титульна сторінка, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаної літератури, додатки (в разі необхідності). Обсяг ІНДЗ – 20–25 сторінок комп'ютерного набору.

ІНДЗ оформлюється на стандартному папері формату А4 (210x297) з одного боку. Поля: верхнє, нижнє та ліве – 20 мм, праве – 10 мм. ІНДЗ виконується українською мовою і подається у друкованому вигляді (текстовий редактор Microsoft Word for Windows у вигляді файла з розширенням *.doc, *.docx, *.rtf; шрифт – Times New Roman, розмір шрифту – 14 пт, друкується через 1,5 інтервал, відступ (абзац) – 1,25 см).

Захист ІНДЗ відбувається у терміни, спільно обумовлені студентом і викладачем.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі *Microsoft Office Power Point*, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань.

Практичні заняття проводяться у вигляді семінарів-практикумів з виконанням ситуаційних та розрахункових завдань – індивідуальних та в групах; лабораторних досліджень; конференцій; ділових та рольових ігор.

У разі дистанційного і змішаного навчання використовуються навчальна платформа *Moodle* Білоцерківського НАУ, онлайн-платформи *ZOOM*, *Microsoft Team*, *Google Meet*, електронна пошта, мобільні додатки *Viber*, *Telegram*.

Самостійна робота студентів (СРС) виконується за технологією групового навчання під керівництвом рівного (*Peer-led team learning*), оцінка рівних (*Peer assessment*). Алгоритм:

1. Студенти отримують завдання для групової СРС та критерії оцінювання. Термін виконання — 2 тижні. Кількість груп залежить від суті завдання.

2. Студенти мають розподілити функції між учасниками групи (керівні, виконавчі, технічна підтримка тощо); сформувавши комунікаційну стратегію; визначитися з лідером; підготувати матеріал для презентації; забезпечити, щоб усі члени групи володіли інформацією на достатньому для проведення дискусії рівні.

3. Оцінювання: студенти отримують бали за кожним критерієм з обґрунтуванням, загальна сума множиться на кількість студентів у групі, що працювала над проектом, а потім колективно (усі учасники групи, які присутні на занятті, де презентують результати, мають погодити рішення!) розподіляють бали відповідно до внеску кожного учасника.

Студент може брати участь у виконанні завдання і не бути присутнім на презентаційній частині, якщо його функції як члена групи не вимагають присутності.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з предмету «Економіка підприємства» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у формі комп'ютерного тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі заліку за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання, виконання ІНДЗ та модульного контролю) і не передбачає обов'язкової присутності студентів. Результати заліку оприлюднюються в журналі академічної групи до початку екзаменаційної сесії.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність студента в дискусії, якість конспекту.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані розрахункові роботи, командні проекти, зроблені доповіді, презентації, реферати, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести або ж тестові завдання (паперовий формат)

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення заліку навчальні досягнення студентів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано.

Оцінка «зараховано» (60–100 балів) ставиться студентові, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1–59 балів) ставиться студентові, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «залік»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	30	10	40	10	100

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

- 1 Слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point;
3. Нормативно-технічна документація;
4. Фінансова та статистична звітність підприємств.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу [Текст] : підручник / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2013. – 779 с.
2. Антошкіна Л.І. Потенціал і розвиток підприємства: навч.-метод. посіб. : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л.І. Антошкіна, О.Л. Горяча. - Донецьк : Юго-Восток, 2012. – 450 с.
3. Бачевський Б.Є., Заблудська І.В., Решетняк О.О. Потенціал і розвиток підприємства: Навч. посібник. – К., 2015. – 400 с.
4. Бочко О.Ю. Основи планування діяльності підприємств невиробничої сфери: навчальний посібник / О.Ю. Бочко, В.Ф. Проскура. – К.: Кондор-Видавництво, 2012. – 218с.
5. Давидович І.Є. Управління витратами: Навч. посібник. – К.:ЦУЛ, 2008. – 320 с.
6. Демяненко С.І. Менеджмент аграрних підприємств: Навч. Посібник. – К.: КНЕУ, 2005. – 347 с.
7. Дикань Н.В., Борисенко І.І. Менеджмент: Навч. Посібник. – К.: Знання, 2008. – 389 с.
8. Економіка підприємств: підручник / Ф. В. Горбонос, Г. В. Черевко, Н. Ф. Павленчик, А. О. Павленчик. – К. : Знання, 2016. – 463 с.
9. Економіка підприємства: Навчальний посібник / за заг. ред. П.В. Круша, В.І. Подвігіної, Б.М. Сердюка. – К.: Ельга-Н, КНТ, 2015. – 780 с.
10. Економіка і бухгалтерський облік у тваринництві : конспект лекцій / Г. В. Коваленко, О. С. Альбещенко. – Миколаїв : МНАУ, 2016. – 122 с.

Додаткова література

1. Господарський кодекс України // ВВР України. — 2003. — № 18–22.
2. Цивільний кодекс України: Чинне законодавство зі змін. та доповн. на 1 березня 2005 р.
3. Бізнес-менеджмент: Навч. посіб. / Л. І. Федулова, В. Г. Федоренко та ін.; За заг. ред. Л.І. Федулової. — К.: МАУП, 2007. — 632 с.
4. Завадський Й. С. Менеджмент: Management: У 3 т. — 3-тє вид., доп. — К.: Вид-во Европ. ун-ту, 2001.
5. Менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Г.В. Щокіна, М.Ф. Головатого, О.В. Антонюка, В.П. Сладкевича. — К.: МАУП, 2007. — 816 с.
6. Сладкевич В.П., Чернявський А.Д. Сучасний менеджмент організацій: Навч. спосіб. — К.: МАУП, 2007. — 488 с.
7. Бізнес-менеджмент: Навч. посіб. /Л.І. Федулова, В.Г. Федоренко, В.Ф. Гриньов та ін.— К.: Наук. світ, 2002.
8. Менеджмент в організації: Навч. посіб. — К.: Кондор, 2002.
9. Войчак А.В. Маркетинг: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. — К.: Вид-во КНЕУ, 1999.

10. Крушельницька О.В., Мельничук Д. П. Управління персоналом: Навч. посіб. — К.: Кондор, 2003.
11. Лиходій В.Г. Маркетинг: Навч.-практ. посіб. — К.: Вид-во НАУ, 1998.
12. Оберемчук В.Ф. Стратегія підприємства: Короткий курс лекцій. — К.: МАУП, 2000.
13. Осовська Г.В. Комунікації в менеджменті: Курс лекцій. — К.: Кондор, 2003.
14. Пересада А. А. Інвестиційні процеси в Україні. — К.: Лібра, 1998.
15. Портер М. Стратегія конкуренції: Пер. с англ. — К.: Основи, 1997.
16. Примак Т.О. Маркетинг: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2001.

ІНТЕРНЕТ САЙТИ

- Сервер Верховної Ради України: <http://www.rada.gov.ua/>
- Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua/>
- Державна фіскальна служба України <http://www.sta.gov.ua/>
- Державна митна служба України <http://www.customs.gov.ua/>
- Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку <http://www.ssmc.gov.ua/>
- Рахункова палата України <http://www.ac-rada.gov.ua/>
- Нормативні акти України: www.nau.kiev.ua/